

учні 10-11 класу розвивають/удосконалюють: навички критичного мислення (вміння аналізувати різноманітні джерела з проблематики МГП, протистояти деструктивним і маніпулятивним технікам впливу); комунікативні вміння (працювати в групі, вести діалог, досягати взаєморозуміння); соціальні вміння (проявляти толерантність, співпрацювати, вирішувати конфлікти, ухвалювати зважені рішення, використовувати власний і чужий (зокрема, історичний) досвід, формувати активну позицію, ініціювати та реалізовувати соціальні проекти).

Таким чином, навчання учнів 10-11 класів курсу, потенційно спрямованого на розвиток їхніх громадянських та соціальних компетентностей, сприятиме усвідомленню ними значущості гуманітарних вчинків, виробленню стійкої зацікавленості проблемами МГП, здатності розуміти причини появи та життєві складнощі й проблеми тимчасово переміщених осіб і біженців.

САМОВРЯДУВАННЯ НА РІВНІ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ І КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД В УКРАЇНІ ТА ДОСВІД США

*Максименко Оксана,
канд. пед. наук, наук. співробітник,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

Долаючи складнощі трансформаційного етапу поступового розвитку соціуму, Україна здійснила перехід економіки країни від командної до ринкової та продовжує розбудову демократичного устрою суспільства. Цьому сприяє і реформа адміністративної децентралізації в Україні, яка розширює можливості місцевих громад, наділяючи їх правами щодо самоврядування у широкому переліку питань місцевого рівня. Проблемність втілення останнього пояснюється багатьма факторами, серед яких готовність людей жити і працювати у нових умовах, недостатність матеріально-технічного забезпечення, брак досвідченого кадрового потенціалу тощо. Проте наступальні

зміни спонукають зацікавлені та адміністративні сили до тіснішої співпраці та спільних дій в усіх життєво важливих сферах, пріоритизуючи освітню галузь як основну рушійну силу прийдешніх змін.

Чітка і послідовна стратегія вибудови освітнього простору на рівні шкільної освіти на компетентнісних засадах в Україні викликає суголосні перетворення усіх складників, залучених до реалізації мети навчального і виховного процесів. Єдність і взаємопроникність останніх активізується в Україні у нових суспільно-політичних реаліях, які відкривають і залучають до цих освітніх процесів усі зацікавлені сторони: освітян, батьків, учнів, дітей, громаду, підприємців, розширюючи рамки сфер їх функціонування.

Український досвід пропонує залучати зацікавлені сторони через заохочення самоврядування для педагогічних працівників, учнів, батьків, представників громад у можливості долучатися до навчально-виховної роботи і життя навчального закладу для вирішення проблемних питань (Закон України «Про повну загальну середню освіту», Закон України «Про освіту»).

За збільшенням свободи функціонування навчальних закладів рівня середньої освіти йде утворення нового простору взаємодії зацікавлених сторін, а також зростає відповідальність (адміністративна включно) цих же сторін за отримані результати. Цей новоутворений у співпраці простір, а також інтегрована взаємодія сторін, є міцним підґрунтям для сприяння формуванню визначеного переліку компетентностей для рівня шкільної освіти (Закон України «Про повну загальну середню освіту»). Йдеться про практичне відпрацювання набутих компетентностей у реальному щоденному житті. Однак ступінь централізованості залишається полемічним питанням у закладах загальної середньої освіти, вирішенню якого допомагає залучення зарубіжного досвіду.

США, пройшовши у своїй історії значний шлях від централізованого до децентралізованого формату функціонування шкільної освіти, має досвідом перелік стратегій школо-базованого управління / ШБУ (School-based management / SBM). ШБУ децентралізує контроль від головної установи до

окремої школи, в межах якої залучені у процес – керівники, учителі, батьки, представники спільноти та учні – наділені правом контролю роботи школи, що допомагає вирішити проблеми конкретної школи окремої спільноти.

Основними дієвими стратегіями на рівні середньої освіти США виокремлюються (P. Wohlstetter, S.A. Mohrman): розподіл повноважень серед зацікавлених осіб для можливості приймати рішення у межах закладу; безперервний професійний розвиток в межах школи; широке інформування загалу учасників та зацікавлених сторін; нагородження роботи груп та осіб за успіхи у реалізації шкільних цілей; вибори директорів, які можуть ефективно очолювати та представляти заклад; прийняття добре-визначеної концепції щодо навчальних планів і викладання для спрямування зусиль на покращення навчальної діяльності [1].

Вагомими важелями впливу шкільної спільноти США є також бюджет, педагогічний колектив і навчальні плани. Останні позиції розширюють впливи зацікавлених сторін саме в управлінні та є відмінними від самоврядних.

Таким чином, Україна розвиває демократичну освіту та суспільство, впровадивши самоврядування, що є форматом для життєвої практики компетентностей, набутих учнями, та заохоченням до трансформації спільноти «школо-зацікавлених осіб». Подальша децентралізація та покращення якісного рівня функціонування освітніх закладів уможлиблюється через залучення міжнародного провідного досвіду, включаючи досвід США.

Ключові слова: середня освіта, компетентності, самоврядування, управління.

Список використаних джерел

1. Wohlstetter P., Mohrman S. A. Assessment of School-Based Management: How Schools Make School-Based Management Work – URL: <https://www2.ed.gov/pubs/SER/SchBasedMgmt/index.html> (дата звернення 01.03.2021)